

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 75 Yıl: 2020 & Volume: 13 Issue: 75 Year: 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

BİR KAMU KURUMUNDA ÇALIŞAN PERSONELİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF ATTITUDES OF STAFF WORKING IN A PUBLIC INSTITUTION REGARDING GENDER ROLES

Zehra İNCEDAL SONKAYA*
Elçin BALCI**

Öz

Bu çalışmanın amacı bir kamu kurumunda çalışan personelin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemektir.

Araştırmanın tipi tanımlayıcıdır. Çalışma 98 katılımcı ile yapılmıştır. Örneklem seçimi yapılmamış evrenin tamamı araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler; sosyodemografik anket formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi ve Ki-Kare analizi kullanılmıştır.

Katılımcıların %61,2'si erkek, %38,8'i kadın; %51,0'ı 26-44 yaş arası, %46,9'u 45 yaşın üzerindedir. Araştırmada TCRTÖ puan ortalaması 108.05±12.41 bulunmuştur. Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre TCRTÖ ve alt boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Grubun eğitim durumu ile TCRTÖ puanları karşılaştırıldığında ise geleneksel cinsiyet rolü puanlarının lisans ve altında eğitime sahip grupta diğer gruplara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Medeni duruma göre çalışanların TCRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

Bu çalışmada kamu çalışanlarının genel olarak eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca cinsiyet, eğitim durumu, eşin eğitimi ve çalışma durumunun bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Tutum, Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Kamu Çalışanları.

Abstract

The aim of this study was to determine the attitudes toward gender roles of employees working in a public institution.

The type of the research is descriptive. The study was conducted with 98 participants. Sample selection was not made and the entire universe was included in the research. Data; It was collected with the sociodemographic questionnaire form and the Gender Roles Attitude Scale (GRAS). In the analysis of the data, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test and Chi-Square analysis were used.

61.2% of the participants are male and 38.8% are female; 51.0% are between the ages of 26-44, 46.9% are above the age of 45. In the study, the GRAS score mean was 108.05 ± 12.41. It was determined that there was a statistically significant difference between the GRAS and sub-dimension averages according to the gender of the participants (p<0.05). When the educational status of the group and GRAS scores were compared, it was observed that the traditional gender role scores were significantly higher in the group with undergraduate and lower education than the other groups. According to marital status, there was no statistically significant difference between the GRAS total and sub-dimension mean scores of the employees (p>0.05).

In this study, it was determined that public employees generally had an egalitarian gender role attitude. In addition, it was determined that gender, education, spouse's education and working status significantly affect individuals' attitudes towards gender roles.

Keywords: Gender, Attitudes, Gender Roles, Public Employees.

* Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri MYO, ORCID: 0000-0002-5446-9707, zehra.incedal@amasya.edu.tr

** Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-3203-198X, drelcin71@gmail.com

GİRİŞ

Dünya üzerindeki insanları kadın ve erkek olarak gruplandırmak, farklılaştırmak ve ötekileştirmek için kullanılan ölçütlerin en başında şüphesiz cinsiyet kavramı gelmektedir. Cinsiyet; annede bulunan XX kromozomu ile babada bulunan XY kromozomunun kombinasyonu sonucu ortaya çıkan bireyin yapısal, işlevsel ve davranışsal özelliklerini içeren bir kavramdır.

Günlük hayatta oldukça sık kullandığımız kavramlar olan cinsiyet ve toplumsal cinsiyet aslında birbirinden çok farklı kavramları ifade etmektedir. Kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rollerini ve sorumluluklarını tanımlayan toplumsal cinsiyet; biyolojik farklılıklardan dolayı değil toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı istediği ile ilgili bir kavramdır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011, 409-420). Bireyin herhangi bir zamanda herhangi bir toplumsal konumda bir kadın ya da erkeğe biyolojik cinsiyeti nedeniyle atfedilen toplumsal, kültürel veya ekonomik davranış biçimleri yanında beklentiler, sorumluluklar ve rollerin bütünüdür (Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009, 775-792). Tarih boyunca incelediğimizde kadın kimi alanlarda tanrıça gibi konumlandırılmış olsa da çocuk bakımı ve ev işleri söz konusu olduğunda doğal yatkınlık onu ön plana çıkarma, birçok kültürde ve gelenekte erkek özne kadın ise ona bağımlı bir varlık gibi tasvir edilmektedir (Karta, 2015, 662).

Dünya toplumsal cinsiyet kavramı 19. yüzyılın başlarından itibaren irdelenmeye başlanmıştır. Kadınların cinsiyetleri üzerinden evde, iş yerlerinde ve sosyal hayatta karşılaştıkları ayrımcılıklara tepki olarak ortaya çıkmıştır (Sallan Gül, 2012). Toplumsal alanlarda kadın daima ikinci sınıf insan muamelesi görmüştür.

Dünya Ekonomik Forumu'nun yayınladığı Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu dünyadaki kadın-erkek eşitsizliğini çok çarpıcı bir biçimde göz önüne koymaktadır. Ülkelerin "ekonomik katılım, eğitime erişim, siyasal katılım, sağlık hakkı" gibi farklı alanlarda değerlendirildiği 2017 raporunda İzlanda, Finlandiya ve Norveç kadın-erkek eşitliğini en iyi sağlayan ülkeler olarak başı çekmektedir. Türkiye ise dünyada toplumsal cinsiyet uçurumunun en derin olduğu ülkelerden biridir ve bu yıl 144 ülke içinde 131. sırada yer almıştır. Rapora göre kadınlar ve erkekler arasındaki sağlık alanındaki boşluğun %96'sı, eğitim alanındaki boşluğun ise %95'inden fazlası kapanmıştır. Bununla birlikte ekonomik katılım ve politik güçlenme konusunda kadınlar ile erkekler arasındaki uçurum ise derinliğini korumaktadır. Rapora göre kadınların erkeklerle eşit ücreti 2016 yılında 170 yıl sonra alabileceği öngörülürken, 2017 verilerine göre aynı ücreti almaları ancak 217 yıl sonra mümkün olabilecek (The Global Gender Gap Report, 2017).

Toplumsal cinsiyet eşitliği anlayışının toplumlarda yerleştirilmesi eğitim, sağlık, ekonomik ve siyasal göstergelere desteklenmesi eşitsizliklerin giderilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle kadınların sosyal ve ekonomik durumlarını iyileştirmek için bu yönde yapılacak çalışmalar oldukça önemlidir. Bu çalışma ile cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için öncelikle mevcut durumun analiz edilmesi ve çalışmadan elde edilecek sonuçlar ile bu bölgede toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik eksiklerin/sorunların saptanması ve uygulanabilir çözüm önerileri üretilmesine dayanak sağlanması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma 2018 yılında Amasya Valiliği'ne bağlı bir kamu kurumunda yapılmıştır. Çalışmanın evrenini iletişim engeli bulunmayan, araştırmaya katılmayı kabul eden 98 kamu kurumu personeli oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılmamış olup evrenin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır.

Veriler araştırmacı tarafından oluşturulan 16 soruluk sosyodemografik anket formu (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, doğduğu yer, eşinin eğitim durumu, evlilik süresi, gelir durumu vb.) ve 38 sorudan oluşan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ile toplanmıştır. Toplumsal

cinsiyet rollerine ilişkin tutum Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği ile değerlendirilmiştir. Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği Zeyneloğlu ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilmiştir. Ölçek eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü olmak üzere toplam 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir. Ölçekten alabilecek en yüksek puan 190 iken en düşük puan ise 38’dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması bireylerin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, puanın düşük olması ise bireyin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach α iç güvenlik katsayısı 0.92 olarak saptanmıştır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011, 409-420).

Veriler SPSS 21.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde kategorik değişkenler frekans ve yüzde ile sürekli değer alan değişkenler ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerlerle sunulmuştur. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro Wilk testi ile incelenmiş olup; verilerin analizinde Mann-Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi ve Ki-Kare analizi kullanılmıştır. Anlamlılık seviyesi olarak 0,05 kullanılmış olup $p < 0,05$ olması durumunda anlamlı farklılığın olduğu, $p > 0,05$ olması durumunda ise anlamlı farklılığın olmadığı belirtilmiştir.

Araştırmada veriler yüz yüze görüşme yöntemi araştırmacı tarafından toplanmıştır. Araştırma öncesi, Etik Kurul onayı ve araştırmanın yapıldığı kurumdan kurum izin alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya kurumdaki personelin tamamı katılım göstermiş ve tüm evrene ulaşılmıştır. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların %61,2’si erkek, %38,8’i kadın; %51,0’ı 26-44 yaş arası, %46,9’u 45 yaşın üzerindedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Sosyodemografik Özellikleri

Özellik	n	%	
Yaş	18-25	2	2.0
	26-35	25	25.5
	36-44	25	25.5
	45-55	35	35.7
	56 ve üstü	11	11.2
Cinsiyet	Kadın	38	38.8
	Erkek	60	61.2
Medeni Durum	Evli	83	84.7
	Bekâr	15	15.3
Eğitim Durumu	İlköğretim	3	3.1
	Ortaöğretim	10	10.2
	Yükseköğretim	85	86.7
Doğduğu Bölge	Karadeniz	74	75.5
	Orta Anadolu	15	15.3
	Batı Anadolu	4	4.1
	Akdeniz	3	3.1
	Doğu Anadolu	2	2.0
Eşin Eğitim Durumu	İlköğretim	15	15.3
	Ortaöğretim	16	16.3
	Yükseköğretim	51	52.0
Eşin Mesleği	Ev hanımı	30	30.6
	İşçi	7	7.1
	Esnaf	1	1.0
	Emekli	6	6.1
Toplam	Memur	34	34.7
		98	100.0

Araştırmada TCRTÖ puan ortalaması 108.05±12.41 bulunmuştur. Ölçeğin alt boyut puan ortalamaları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Alt Boyut Puanları

TCRTÖ Toplam ve Alt Boyutları	Min-Max	X±SD
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	13-40	32.92±4.81
Kadın Cinsiyet Rolü	16-32	23.47±3.56
Evlilikte Cinsiyet Rolü	8-25	15.41±3.87
Geleneksel Cinsiyet Rolü	9-37	23.03±5.84
Erkek Cinsiyet Rolü	6-29	13.19±3.96
Toplumsal Cinsiyet Rolü Toplam Puanı	69-143	108.05±12.41

Tablo 3. Araştırma grubunun çeşitli özelliklerine göre TCRTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması

Değişkenler	n	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü X±SD	Kadın Cinsiyet Rolü X±SD	Evlilikte Cinsiyet Rolü X±SD	Erkek Cinsiyet Rolü X±SD	Geleneksel Cinsiyet Rolü X±SD	Toplam Puan X±SD
Cinsiyet							
Kadın	38	34.63±5.03	23.45±4.26	12.87±2.20	11.76±3.07	19.58±5.13	102.29±12.10
Erkek	60	31.85±4.38	23.50±3.08	17.03±3.86	14.10±4.22	25.22±5.20	111.70±11.26
<i>İstatistiksel Analiz</i>		z=669.0 p=0.0001	z=1105.5 p=0.801	z=365.0 p=0.0001	z=753.5 p=0.005	z=455.0 p=0.0001	z=636.5 p=0.001
Medeni Durum							
Bekâr		33.8±4.36	25.2±4.66	14.93±3.63	12.73±4.51	22.33±7.83	109.0±15.0
Evlî		32.77±4.9	23.17±3.27	15.51±3.94	13.28±3.89	23.16±5.46	107.88±11.99
<i>İstatistiksel Analiz</i>		z=545.5 p=0.446	z=421.5 p=0.046	z=561.0 p=0.542	z=572.5 p=0.621	z=561.0 p=0.543	z=616.0 p=0.949
Eğitim Durumu							
Lise ve altı	13	30.31±6.84	23.46±3.57	16.0±3.65	14.46±3.04	26.03±6.2	110.31±15.4
Önlisans	15	32.13±4.66	23.80±2.86	16.67±4.88	14.40±4.81	24.8±5.1	111.8±10.45
Lisans ve üstü	70	33.59±4.26	23.41±3.74	15.04±3.67	12.7±3.87	22.09±5.72	106.83±12.16
<i>İstatistiksel Analiz</i>		Kw=4.34 p=0.114	Kw=0.24 p=0.903	Kw=1.4 p=0.484	Kw=5.9 p=0.052	Kw=7.01 p=0.031	Kw=4.4 p=0.106
Eşin Eğitim Durumu							
İlköğretim	15	29.07±2.81	22.73±2.52	17.33±4.32	15.27±3.10	26.6±3.38	111.0±8.38
Ortaöğretim	16	33.75±4.11	24.5±2.63	16.44±3.42	14.94±5.21	23.56±5.48	113.19±12.76
Önlisans	10	30.8±7.35	21.7±4.74	14.9±3.87	12.5±2.07	22.4±7.01	102.3±15.57
Lisans ve üstü	41	34.2±4.40	23.2±3.27	14.41±3.57	12.1±3.51	21.8±5.26	105.71±11.08
<i>İstatistiksel Analiz</i>		Kw=17.08 p=0.001	Kw=5.4 p=0.145	Kw=9.01 p=0.029	Kw=12.5 p=0.006	Kw=9.68 p=0.021	Kw=6.45 p=0.091
Eşin Mesleği							
Ev hanımı	30	30.17±3.74	23.03±2.71	17.43±3.9	15.23±4.17	26.07±3.71	111.93±10.22
İşçi	7	36.71±2.56	23.86±2.91	14.29±3.09	11.29±3.2	21.57±5.26	107.71±11.76
Emekli	6	33.5±4.32	25.67±4.27	14.33±3.2	12.67±1.97	23.0±5.83	109.17±11.97
Memur	34	33.68±5.49	22.68±3.5	14.09±3.56	12.09±3.41	20.76±5.98	103.29±12.52
Diğer	5	35.6±3.58	23.6±4.04	15.0±2.74	13.2±4.38	23.4±3.13	110.8±12.32
<i>İstatistiksel Analiz</i>		Kw=20.8 p=0.0001	Kw=3.4 p=0.487	Kw=15.5 p=0.004	Kw=12.2 p=0.016	Kw=16.8 p=0.002	Kw=8.6 p=0.073

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre TCRTÖ ve alt boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Erkeklerin ölçek toplam puanı, kadın cinsiyet, evlilikte cinsiyet, erkek cinsiyet ve geleneksel cinsiyet rolü alt boyut puanlarının kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 3). Araştırmaya katılanların medeni durumları ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği değerlendirildiğinde ölçeğin toplam puanları ve alt grupları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Grubun eğitim durumu ile TCRTÖ puanları karşılaştırıldığında ise geleneksel cinsiyet rolü puanlarının lisans ve altında eğitime sahip grupta diğer gruplara göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3'te grubun eş eğitim durumu ile ölçek puanları karşılaştırılmış, eşitlikçi cinsiyet rolü puanları eşi ilköğretim mezunu olanlarda diğer eğitim seviyeleri ile karşılaştırıldığında anlamlı derecede düşük saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet puanları önlisans ve lisansüstü gruplarda ilköğretim ve ortaöğretim gruplarına göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($p < 0.05$).

Araştırma grubunun eşitlikçi cinsiyet rolü puanı eşi ev hanımı olan grupta diğer meslek gruplarına kıyasla anlamlı derecede düşük saptanmıştır. Bununla birlikte evlilikte cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rolü puanları ise ev hanımlarında diğer meslek gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo 3) ($p < 0.05$).

Çalışma grubunun toplumsal cinsiyet rolüne ilişki tutumları, medeni duruma göre Tablo 3'te gösterilmiştir. Medeni duruma göre çalışanların TCRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). İstatistiksel fark olmamakla birlikte araştırma grubunda evli olanların bekâr olanlara göre daha fazla geleneksel ve evlilikte cinsiyet rolüne sahip olduğu saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Bir kamu kurumunda çalışan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada katılımcıların TCRTÖ'den aldıkları toplam puan ortalaması 108.05 ± 12.41 olup ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 190 olduğu göz önüne alındığında bireylerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumuna sahip oldukları söylenebilir. Yapılan literatür taramasında kamu kurumunda yapılan çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmekle birlikte çalışmaların öğrenci ve sağlık çalışanları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmanın yapıldığı bölge ile benzer sosyodemografik özelliklere sahip Yozgat İli'nde yapılan bir başka çalışmada TCRTÖ toplam puan ortalaması 111.44 ± 9.01 , 217 üniversite öğrencisi ile yapılan bir diğer çalışmada ise toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplam puan ortalaması 104.76 ± 12.67 saptanmıştır (Alp Yılmaz, 2019, 40-45; Aydın, Özen Bekar, Yılmaz Gören ve Sungur, 2016, 223-242). Bu konu ile ilgili yapılan başka çalışmalarda toplam puan ortalamalarının çalışmamız ile benzerlik gösterdiği belirlenmiştir (Seyitoğlu, Güneş ve Gökçe, 2016, 102-116; Kömürcü, Yıldız, Toker, Karaman, Koyucu, Durmaz ve Aydın, 2016, 1-22).

Bireyin sosyodemografik özellikleri ve sahip olduğu kültürel değerleri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkilemektedir. Yapılan çalışmada kadınların eşitlikçi cinsiyet rolleri puanı erkeklere göre anlamlı derecede yüksek iken geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet rolleri puanları ise erkeklerde kadınlara göre istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Literatüre bakıldığında birçok çalışmada kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi rol tutumuna sahip olduğu görülmektedir (Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009, 795-792; Öngen ve Aytac, 2013, 1-18; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007, 26-38; Seyitoğlu, Güneş ve Gökçe, 2016, 102-116; Kodan Çetinkaya, 2013, 21-43; İncedal Sonkaya ve Balcı, 2020, 1233-1241). Bu çalışmalardan farklı olarak Önder ve ark. 2013 yılında 139 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada erkek bireylerin kadınlara göre daha yüksek eşitlikçi cinsiyet rolleri tutum puanlarına sahip olduğu saptanmıştır (Önder, Yalçın ve Göktaş, 2013, 55-78). Kadın bireylerin daha eşitlikçi tutum izlemeleri erkek bireylerin ise geleneksel ve erkek cinsiyet rolleri tutumunu benimsemelerinin Türk toplumunun geleneksel aile yapısından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca cinsiyet eşitsizliğine kadın bireylerin daha fazla maruz kalıyor olmaları da eşitlikçi cinsiyet puanlarının erkek bireylerden yüksek olması bir diğer nedeni olarak görülmektedir.

Araştırmada grubun eş eğitim durumu ile ölçek puanları karşılaştırılmış, eşitlikçi cinsiyet rolü puanları eş ilköğretim mezunu olanlarda diğer eğitim seviyeleri ile karşılaştırıldığında anlamlı derecede düşük saptanmıştır. Evlilikte cinsiyet, geleneksel cinsiyet ve erkek cinsiyet puanları önlisans ve lisansüstü gruplarda ilköğretim ve ortaöğretim gruplarına göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur ($p<0.05$). Hem çalışmaya katılan bireylerin hem de eşlerinin eğitim seviyesi arttıkça toplumsal cinsiyette eşitlikçi bir yaklaşımı benimsedikleri belirlenmiştir. Özden ve Gölbaşı'nın sağlık çalışanları ile yaptığı çalışmada lisansüstü eğitime sahip hemşirelerin diğer eğitim seviyelerindeki hemşirelere oranla daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Özden ve Gölbaşı, 2018, 95-100). Eğitim düzeyinin artmasının bireylerin toplumsal cinsiyete bakışında çağdaş bir açı kazandırdığı, kadınların lehine bir hakkaniyet doğurduğu görülmektedir (Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009, 795-792; Kodan Çetinkaya, 2013, 21-43; Öngen ve Aytaç, 2013, 1-18).

Yapılan çalışmada eş çalışan veya emekli olmuş bireylerin eşitlikçi cinsiyet ve kadın cinsiyet rolleri puanları eş ev hanımı olan bireylere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.005$). Bununla birlikte eş ev hanımı olan bireylerin ise geleneksel cinsiyet rolleri tutum puanlarının istatistiksel olarak yüksek olduğu görülmüştür. Kadınların çalışma yaşamına katılımın artması, kendi ayakları üzerinde duruyor olmaları ve ekonomik bağımsızlıkları kazanmalarının toplumsal cinsiyet eşitliğine önemli ölçüde katkı sağladığı düşünülmektedir. Çalışma yaşamına katılımın artmasıyla birlikte kadınlar toplumun kendilerine biçtiği rollerden de kurtulmuş olacaklardır.

Çalışmamızda medeni durum ile kadın cinsiyet rolleri puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık saptanmış; bekâr bireylerin puan ortalaması evli bireylerin puan ortalamasından yüksek bulunmuştur ($p<0.005$). Medeni durum ile TCRTÖ toplam puan ve diğer alt boyutlar arasında ise anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Çelik Bekleviç bir üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışan 128 birey ile yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşmıştır (Bekleviç Çelik, 2013). Ebe ve hemşirenin toplumsal cinsiyet rolüne ilişki tutumlarının değerlendirildiği bir başka çalışmada ise medeni duru ile TCRTÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$). İstatistiksel fark olmamakla birlikte, evli olan ebe ve hemşirelerin, bekar olanlara göre daha fazla geleneksel ve evlilikte cinsiyet rolüne sahip olduğu belirlenmiştir (Aktaş, Yılar Erkek ve Korkmaz, 2018, 823-834).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma bir kamu kurumunda çalışan bireyler üzerinde yapılmıştır. Cinsiyet, eğitim durumu, eşin eğitimi ve çalışma durumunun bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, bireylerin eğitim seviyelerinin artırılması, kadınların çalışma yaşamına katılımlarının kolaylaştırılması eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsemede önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca literatür tarandığında toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla öğrenciler üzerine olduğu dikkati çekmektedir. Bu açıdan yapılan bu çalışma toplumun orta yaş kesiminin toplumsal cinsiyet rollerine bakışını anlayabilmek adına önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, S., Yılar Erkek, Z., Korkmaz, H. (2018). Ebe ve Hemşirelerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 823-834.
- Alp Yılmaz, F. (2019). Sağlık Personelinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler. *JAREN*, 5(1), 40-45.
- Aydın, M., Özen Bekar, E., Yılmaz Gören, Ş., Sungur, M. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242.
- Bekleviç, Çelik A. (2013). *Bir üniversite hastanesi araştırma görevlilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ve çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet rolleri algısının değerlendirilmesi*. Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,

- Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak, 2013.
- İncedal Sonkaya Z., Balcı, E. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Etkileyen Faktörler: Amasya Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 13 (70), 1233-1241. Doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4171>
- Karta, N. (2015). *Dünyada, Türkiye’de Kadın ve Şiddet*. 1st ed., Korkmaz M, Demiray E, Sevil Ü, Hablemitoğlu Ş, Taşkiran, Y., Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 349-351.
- Kodan Çetinkaya, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 21-43.
- Kömürcü, N., Yıldız, H., Toker, E., Karaman, Ö. E., Koyucu, R. G., Durmaz, A., Aydın, N. (2016). Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Kadına İlişkin Namus Anlayışları İle İlgili Tutumları. *Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 5, 1-22.
- Önder, Ö., Yalçın, A., Gökteş, B. (2013). Sağlık Kurumları Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 55-78.
- Öngen, B., Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 48, 1-18.
- Özden, S., Gölbaşı, Z. (2018). Sağlık Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3),95-100.
- Sallan Gül, S. (2012). *Sosyolojiye Giriş*. Ed. Tuna M., Ankara: Detay Yayıncılık.
- Seyitoğlu, D. C., Güneş, G., Gökçe, A. (2016). İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Medicine Science*, 5(1), 102-16.
- The Global Gender Gap Report* (2017). http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf (Erişim tarihi: 15.10.2018)
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K., Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açuları. *Hemşirelik Yüksekokul Dergisi*, 1, 26-38.
- Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., Eroğlu, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilim Dergisi*, 6(1), 795-792.
- Zeyneloğlu, S., Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe University Journal of Education*, 40, 409-420.